

ในกิจกรรมของชีวิตของเราทั้งหลาย เราจะทำปุพฺเจตนา มุญฺจเจตนา อปรปรเจตนา ที่เป็นไปกับทาน คีล ภาวนาอย่างไร

ชวนชวายนทำงานหาเงิน เป็นไปกับความเพียรในการประกอบอาชีพ **สัมมาอาชีพะ**

ว่าโดยสภาวะธรรมได้แก่ **วิริยะสัมมาอาชีพะ** และ **วิรติสัมมาอาชีพะ** นี้เป็นศีล ที่จะมีความเพียรในการประกอบอาชีพ

ความเพียร หากเพียรถูก ก็เป็นสัมมาวายามะ หากเพียรผิดเป็นมิจฉววายามะ

สัมมาวายามะ เป็นตัวขับเคลื่อน เป็นความเพียรที่สร้างสรรค์

หากกิจการงานนั้นไปพูด โทหก ส่อเสียด คำหยาบ เพื่อเจ้า หรือกายทุจริต เพื่อให้ได้งานนั้นมาขับเคลื่อนกระแสชีวิตไป จึงเป็นทั้ง **มิจฉววายามะ** และ **มิจฉวาอาชีพะด้วย** เป็นการประกอบกิจการที่ไม่ชอบธรรม

ดังนั้น ในการเลี้ยงชีพ พระพุทธเจ้าสอนให้ทำปุพฺเจตนา เริ่มต้นในการเลี้ยงชีพ ต้องให้สัมมาวายามะ เป็นตัวขับเคลื่อนคือเพียรที่ถูกต้อง และในขณะเดียวกันก็ต้องคอยจัดมิจฉวาอาชีพะ คือเวรเจตนาที่เป็นเหตุแห่งการเลี้ยงชีพผิด คอยละ และให้กุศลจิตเกิด เพียรอย่างอาบเหงื่อต่างน้ำ ได้มา โดยธรรม เป็นของชอบธรรม

สุขเกิดแต่การมีทรัพย์ คือการชวนชวายนและได้มาที่ชอบธรรม
สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์ บริโภค ดูแลตนเองและคนอื่นที่เกี่ยวข้อง
ใช้ทรัพย์ประกอบคุณงามความดี ชยัน ไม่ประมาท ฉลาดจัดการ
สุขเกิดแต่การประพฤติกรรมที่ไร้โทษ กายสุจริต วชิสุจริต มโนสุจริต พัฒนาสู่ศีล

ศรัทธาเปรียบเหมือนมือ

คนทั้งหลายแม้เห็นแก้วมณีก็ตาม ถ้าไม่มีมือแล้วก็ไม่สามารถถือเอามาได้ ถ้าไม่มีทรัพย์ก็ไม่สามารถสมบรูณ์ด้วยของใช้ต่างๆ ถ้าไม่มีเมล็ดพันธุ์พืชแล้ว พืชเหล่านั้นก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ฉันใด

ถ้าไม่มีศรัทธาคือความเชื่อมั่นแล้ว การที่จะเก็บบุญ ประกอบบุญ หรือรักษาบุญ ทาน ศีล ภาวนาก็เกิดขึ้นไม่ได้

เมื่อไม่มีทานกุศล ศีลกุศลก็เกิดขึ้นไม่ได้
เมื่อศีลกุศลเกิดขึ้นไม่ได้ ภาวนากุศลก็เกิดขึ้นไม่ได้

มิลินทปัญหา

อุปมาศรัทธาเหมือนมือ เหมือนรัตนะแก้วมณีของพระเจ้าจักรพรรดิ
เมื่อมีแก้วมณีของจักรพรรดิเอาไปจุ่มในน้ำ น้ำก็จะใสสะอาด

ศรัทธาที่เชื่อกรรมและผลของกรรม เชื่อในพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆ
คุณเวลาใด ก็เลศความเศร้าหมองที่อยู่ในใจก็ปราศจากไป ความ
ใสสะอาดก็เกิดขึ้นในขณะนั้น

การได้ถวายทานที่ประกอบไปด้วยบุพเจตนา มุญจเจตนา อปรปร
เจตนา ที่ประกอบไปด้วยศรัทธา เชื่อกรรมและผลของกรรม
พิจารณาเรื่อยๆแล้วมีความผ่องใสแห่งใจเกิดขึ้นขณะนั้น จึงเป็นทาน
ที่มีอานุภาพมาก

ทานเจตนา

คือเจตนาที่เกี่ยวกับการสละและการให้

ศีลเจตนา

คือเจตนาที่เกี่ยวกับการเจริญศีลและรักษาศีล **ขัณฑ์ที่เจตนา**

ธรรมชาติโดยย่อตรงไวซึ่งกุศลธรรม คือปราโมทย์ ปิติ
ปีติ สัทธาธิ สุข สมานธิ และปัญญาเป็นต้น ธรรมชาตินั้นชื่อว่า
ศีล

(๒) ศีลบารมี

ข้อความพิสดารที่เนื่องด้วยศีล

(๑) อะไร ชื่อว่า ศีล

(๒) ที่ชื่อว่าศีลเพราะอรรถว่า อะไร

(๓) อะไรเป็นลักษณะ เป็นรส เป็นอาการปรากฏและเป็นปฏิฐาน ของศีล

(๔) ศีลมีอานิสงส์อย่างไร

(๕) ศีลมีกี่อย่าง

(๖) อะไรเป็นความเศร้าหมองของศีล

(๗) อะไรเป็นความผ่องแผ้วของศีล

องค์ธรรมของศีล

(๑) **อะไร ชื่อว่า ศีล...**

เจตนาตามสภาวะอิทธิธรรม ได้แก่ผู้ตั้งตนเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นต้น และเจตนาของผู้กระทำเวรยาวัจจ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ ที่เป็นวิรัตติเจตสิก อนภิขณาที่เป็น อโลภะ อหยาปาทที่เป็น อโทสะ สัมมาทิฎฐิ ที่เป็น อโมหะ การสังวร ๕ และอวิติกัมมธรรมทั้งหลายนั้น ชื่อว่า ศีล

เจตนาที่ชื่อว่าศีล
เจตสิกที่ชื่อว่าศีล
สังวรที่ชื่อว่าศีล
อวิตกม (การไม่ก้าวล่วง)
ก็ชื่อว่าศีล

ธรรมของศีล มี ๕ หมู่ คือ

การชวนชวายกระทำประโยชน์

(๑) เจตนาที่เว้นจากกายทุจริต วจีทุจริต และเจตนาที่บุคคลกระทำเวรยาวัจจกุล

(๒) วิรติเจตสิก ๓ ที่เว้นจากกายทุจริต และวจีทุจริต

(๓) อนภิขณา อภัยบาท สัมมาทัญญู ที่เป็นมโนสุจริต ๓ อย่าง
ไม่โลภ ไม่โกรธ ปัญญา

(๔) สังวรธรรม หรือ สังวร ๕ อย่าง

(๕) ในขณะที่ก้าวล่วงสิกขาบทที่รักษา ที่เป็นกุศลจิตและเจตสิก

เจตนาศีล และวิรติศีล

(๑) การฆ่าสัตว์

(๒) การขโมยของผู้อื่น

(๓) การประพฤติดัดลูกเมียของผู้อื่น

ถวายทั้ง ๓ อย่างนี้ เป็น กายทุจริต

(๑) การพูดปด

(๒) การพูดส่อเสียด

(๓) การพูดหยาบ

(๔) การพูดเพ้อเจ้อ

ถวายทั้ง ๔ อย่างนี้ เป็น วจีทุจริต

ในการเว้นจากกายทุจริต ๓ ประการ ที่ไม่เกี่ยวกับการเลี้ยงชีพนั้น เรียกว่า “**สัมมา
กัมมันตวิรติ**”

ในการเว้นจากวจีทุจริต ๔ ประการ โดยเหตุที่ไม่เกี่ยวกับการเลี้ยงชีพนั้น เรียกว่า
“**สัมมาวาจาวิรติ**”

ในการเว้นจากมิจฉาอาชีพทุจริต ๓ วจีทุจริต ๔ ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงชีพ (ของภิกษุที่
ได้แสดงไว้เป็นพิเศษ) นั้น เรียกว่า “**สัมมาอาชีวิวิรติ**”

ที่ได้แสดงไว้ วิรติเจตสิก ๓ อย่างนั้น เรียกว่า “**วิรติศีล**” วิรติเจตสิกที่ประกอบกับ
เจตนาเจตสิกนั้น เรียกว่า “**เจตนาศีล**” ขณะกระทำเวรยาวัจจให้แก่อุปัชฌาย์ เป็นต้น **มหา
กุศลจิต**ที่เป็นเจตนาเจตสิกนั้น เรียกว่า “**เจตนาศีล**”

อนภิมชาติศีล

ทรัพย์ของบุคคลอื่นถ้ามีความปรารถนาอยากได้มาเป็นของตนด้วยโลภะจิต เรียกว่า**อภิขฌาม โนหุจริต**

ผู้ที่ละอภิขฌาม โนหุจริตด้วยเจตนาและความไม่โลภนั้น ชื่อว่า ศีล

การมุ่งร้ายผู้อื่นด้วยใจ เพื่อให้เกิดความพินาศ ที่ประกอบด้วยโทสะจิตเรียกว่า **พยาปาหม โนหุจริต**

ผู้ละพยาปาหม โนหุจริตด้วยเจตนาและอัพยาปาหมที่เป็นอโทสะเจตสิก นั้นเรียกว่า ศีล

การไม่ให้ทาน อาณิสสของทานก็ไม่มี เป็นต้น ความเห็นผิดที่เป็น ทิฏฐิเจตสิกนั้น เรียกว่า **มิจฉาทิฏฐิมโนหุจริต** ผู้ละมิจฉาทิฏฐิมโนหุจริตด้วยเจตนาและสัมมาทิฏฐิที่เป็นอโมหะเจตสิกนั้น เรียกว่า ศีล

อภิขฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิที่เป็น โนหุจริต ๓ มีการฆ่าสัตว์ เป็นต้น นั้นทำให้ศีลขาดได้ ผู้ที่ละมโนหุจริต ๓ และการฆ่าสัตว์ เป็นต้นด้วยเจตนา ศีลก็จะไม่เสียหายและไม่ขาด เพราะฉะนั้น **อนภิขฌา อัพยาปาหม สัมมาทิฏฐิ ที่เป็นมโนหุจริต ๓ นั้น ชื่อว่า ศีล**

เมื่อจิตเกิด **เจตนา**ก็ประกอบด้วยกันทุกขณะ **เจตนา**นั้นแลกระตุ้นจิตให้กับ**อารมณ** ถ้าเจตนาไม่กระตุ้นจิตให้กับ**อารมณ** **อารมณ**และ**อารัมมณ**ก็มิสัมพันธ์ได้ จิตก็ไม่ตั้งอยู่ใน**อารมณ**ได้ และไม่สามารถรับ**อารมณ**ได้ เพราะเจตนากระตุ้น จิตก็มีความสัมพันธ์กับ**อารมณ**และ**อารัมมณ**ได้ จิตตั้งอยู่ใน**อารมณ**ได้นั้น เพราะจิตรับ**อารมณ** ฉะนั้นจิตทุกขณะที่เกิดขึ้น มีการประกอบด้วยเจตนา **เมื่อจิตมีความเกี่ยวข้องกับศีลเกิดขึ้น เจตนาทั้งหมดนั้น เรียกว่าศีล**ได้

สังวรศีล

สังวรศีล กับ อวีติกกมศีล

ตามที่ได้แสดงไว้แล้ว เจตนาศีล กับ วิรติศีล อนุภิชฌา อภัยปาท สัมมาทิฏฐิ ศีล เหล่านี้เกี่ยวข้องกับภิกษุและภรวาสทั้งหลาย นอกจากนั้น ศีลที่เกี่ยวข้องกับภิกษุ โดยเฉพาะนั้นคือ (สังวรศีล) ศีลที่จะต้องสำรวมรักษา (อวีติกกมศีล) เป็นศีลที่ไม่ประพฤติ ล่วงเกิน

บรรดาศีลทั้ง ๒ อย่างนั้น สังวรศีลนี้

(๑) ปาติโมกขสังวร สำรวมตนเพื่อพ้นจากอบาย มีการรักษาศีล ลิกขาบท

อินทริย์สังวร (๒) สติสังวร สำรวมอินทริย์ทั้ง ๖ มี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เพื่อไม่ให้ อกุศลเกิด

ปัจจัยสันนิสสิต (๓) ญาณสังวร สำรวมตณฺหา ทิฏฐิ อวิชา เป็นต้น ด้วยปัญญา เพื่อไม่ให้ อกุศลเกิด (ปัจจัยสันนิสสิตศีล) ก็สงเคราะห์อยู่ในญาณสังวรนี้ด้วย

(๔) ขันติสังวร สำรวมในความเย็น ความร้อน ด้วยความอดทน เพื่อไม่ให้ อกุศลเกิด

อาชีวปาริสุทธิศีล (๕) วิริยสังวร สำรวมในกามะ พยาปาท วิหิงสา ที่เป็นมิจฉาวิตกทั้งหลาย เพื่อไม่ให้เกิดในใจ (อาชีวปาริสุทธิศีล) ก็สงเคราะห์ในวิริยสังวรนี้ ด้วย

การไม่ประพฤติล่วงเกินสิกขาบทด้วยกาย วาจา นั้น เรียกว่า อวีติกกมศีล

ขันติ ต้องเป็นกุศลจิต ถ้าเป็นแบบสัตว์เป็นโมหะไม่มีขันติสังวร เป็นอกุศลจิต

องค์ธรรมของสังวรศีลและอวิตถมศีล (๑)

ปาฏิโมกข์สังวรศีล

ศีลที่เป็นหลักเป็นประธาน เช่นศีล ๕ ศีล ๘ ในฆราวาส
ศีล ๒๒๗ ของพระสงฆ์

องค์ธรรม มี ๓ ชุต

ชุตที่ ๑ เจตนา เจตจำนงความจงใจตั้งใจในกุศล เป็นศีล โดยอ้อม

ชุตที่ ๒ วิตติ คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ เป็นศีล โดยตรง

ชุตที่ ๓ อโลภะ อโทสะ อโมหะ (ปัญญาในที่นี้ต้องเป็นกัมมัตสกตา
ปัญญา ฐักรรรมและผลของกรรม) เป็นศีล โดยอ้อม

หมายเหตุ

เจตนาสัมมาวาจา ได้แก่เจตนาศีล

กถาสัมมาวาจา คำพูดที่ดี มีประโยชน์ ไม่กล่าวเท็จ ได้แก่

อโลภะ อโทสะ และปัญญา

วิตติสัมมาวาจา สภาวธรรมที่ไปตัดรอนเวรเจตนาที่เป็นเหตุแห่ง
การพูดเท็จ พูดคำหยาบและเพ้อเจ้อ นี่เป็นวิตติศีล

ดังนั้นเวลาพูดถึงปาฏิโมกข์สังวรศีล คือองค์ธรรมทั้ง ๓ ชุต

หากเราจับองค์ธรรมได้แล้วก็จะระลึกได้ สามารถน้อมระลึกกุศลศีลที่
จะเกิดขึ้นกับเราได้ เพื่อเจาะเชิงลึกในการดำเนินชีวิตจริงๆ

องค์ธรรมของสังวรศีลและอวิตกมศีล (๒)

สติสังวร
(อินทริยสังวรศีล)

ประธานคือ สติ
ทุกครั้งที่สติ เกิดต้องมีเจตนาที่จะปิดบาปทางตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ เจตนาเป็นตัวกระตุ้นเตือนให้สติเข้ามาปิด
บาป

ญาณสังวร
(ปัจจัยสันนิสสิตศีล)

การพิจารณาการใช้สอยปัจจัย ๔ ต้องใช้ ปัญญา
ทุกครั้งที่มีปัญหาเกิดขึ้นต้องมี เจตนา ที่จะพิจารณา ในการ
ใช้สอยหรือการดำเนินชีวิต

ขันติสังวร

ได้แก่ อโทสะเจตสิก มีลักษณะความไม่โกรธอันเป็นกุศลจิตที่มี
โทสะเป็นประธาน

อโทสะเป็นเมตตา ก็ได้ เป็นขันติบารมีก็ได้
ใครฝึกขันติได้ดีจะเป็นคนสงบเยือกเย็น ร่าเริงและผ่อนคลาย
ตั้งมั่นไม่วอกแวก ไม่หวาดหวั่นไม่กลัว มีสภาพจิตใจแข็งแรง

วิริยะสังวร

องค์ธรรมคือวิริยะเจตสิกที่เป็นกุศล เจตนาเจตจำนงความ
ตั้งใจตั้งใจก็อยู่ในนั้น
เวลาขันติมา วิริยะก็อยู่ในนั้น

อวิตกม

การไม่ประพฤติก้าวล่วงสิกขาบทด้วยกายด้วยวาจา หมายถึง
ถึงกลุ่มกุศลจิตทั้งหมด ในนั้นมีทั้งเจตนา ความไม่โลภ ไม่
โกรธ ปัญญา ขันติ วิริตี เป็นต้น (กุศลจิตอุปบาท)

เหตุที่เรียกว่าศิลปะ มี ๒ อรรถะ

เป็นสภาวะปกติ

สภาวะปกติ มีทั้งทำบาปเป็นปกติ และทำดีเป็นปกติ
กรณีนี้การกระทำที่ไม่ดี เป็นอกุศลศิลปะ การกระทำที่ดีเป็นกุศลศิลปะ

การสมาทานไว้ด้วยดี

กายกรรม วาจกรรม ที่เป็นอยู่ด้วยความเรียบร้อยดีงาม ที่
เกิดขึ้นในกระแสชีวิตของผู้รักษาศีล

การสมาทานคือการจงใจตั้งใจที่จะให้กายกรรมวาจกรรม เป็น
ไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เป็นสภาวะแห่งการควบคุม

สมาทานัง การทำกายกรรม วาจกรรม ให้ตั้งไว้ด้วยดี ไม่ให้เคลื่อนกล่น
กระจัดกระจาย ไม่ให้ซ่านไปด้วยความทุศีล

อุปธารณัง แปลว่ารองรับไว้ ทรงไว้ เมื่อกุศลศิลปะเกิดขึ้นแล้วอย่างหนา
แน่นแข็งแรงอย่างต่อเนื่องจะเป็นฐานรองรับให้ปราโมทย์ ปิติ ปัสสัทธิ
สุข สมานธิ ปัญญา วิมุตต์ โภธิปักขิยธรรมเป็นต้นเกิดขึ้นโดยอาศัย
กุศลศิลปะเป็นฐานรองรับ ดูกที่จะก่อให้เกิดสูงได้แม้ฉันทใด จะต้องม
ีรากฐานที่แข็งแรง ตัวคุณธรรมชั้นสูง มีสติปัญญาเป็นต้นจะเกิดขึ้น
ไม่ได้เลยถ้าไม่มีกุศลศิลปะเกิดขึ้น

การละซึ่งปาณาติบาต ชื่อว่า **ปหานศีล**

ความงดเว้นจากกรรมเป็นเครื่องงดเว้นจากปาณาติบาต เป็น **เวรมณีศีล**

เจตนาที่เป็นปฏิปักษ์ต่อปาณาติบาต เป็น **เจตนาศีล**

สังวรคือการปิดทวารที่เข้าไปของปาณาติบาต ชื่อว่า **สังวรศีล**

ธรรมเป็นเครื่องไม่ก้าวล่วงปาณาติบาตเป็นต้น ชื่อว่า **อวิตกมศีล**

ศีลทั้งหลายมีสภาพแบบนี้

กุศลจิตที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเจตนา ความไม่โลภ ความไม่โกรธ ปัญญา
วิริตี ที่เกิดขึ้นเรียกว่าการละ คือละเวรเจตนาอกุศลที่เป็นเหตุแห่งการฆ่า
ละเรียบร้อยแล้วเมื่อกุศลจิตเกิดขึ้นจึงเรียกว่าปหานศีล

เมื่อกุศลจิตทั้งหมดเกิดขึ้นจึงไม่ทำปาณาติบาต

ศีลทั้งหลายมีสภาพอย่างนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เดือดร้อนของจิต

อวิปปฏิสารย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อปราโมทย์

ปราโมทย์ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อปิติ

ปิติ เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อ บัสสัทธิ

บัสสัทธิ เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อ สุข โสมนัส

สุข โสมนัส ย่อมเป็นไปเพื่ออาเสวนะ (การเสพบ่อयरูลีกบ่อयर)

ศีลทั้งหลายมีสภาพอย่างนี้ เป็นไปเพื่อความเจริญยิ่งขึ้นไป

เมื่อกระทำให้มากย่อมเป็นไปเพื่อธรรมเป็นเครื่องประดับ เป็นเครื่องบริหาร

(จิตตลังการ) เป็นสภาพแห่งการแวดล้อมเพื่อความสมบูรณ์

เป็นไปเพื่อเบือนายต่อวิภูฏะ เพื่อคลายราคะ เพื่อนิโรธความสงบ เพื่อความรู้อยิ่ง

ยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อนิพพาน

คำถาม วัตถุทานจำเป็นต้องเป็นรูปธรรมอย่างเดิยวใหม่

นัยยะพระวินัย

ปัจจัย ๔ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค **รูปธรรม**

นัยยะพระสูตร

อन्नัง ปาณัง วัตถุัง ยานัง มาลา คันธัง วิเลปะนัง เสยยะวะสะถัง ปะทีเปยยัง ทานา
วัตถุ อิมะ ทะสะ,
ทานวัตถุ ๑๐ อย่างเหล่านี้ คือ ข้าว, น้ำ, ผัว, ยานพาหนะ, ระเบียบ ดอกไม้, ของ
หอม, เครื่องลูบไล้, ที่นอน, ที่พักอาศัย และเครื่องประดับ,

รูปธรรม

นัยยะพระอภิธรรม

รูปทานัง สัทททานัง คันธทานัง รสทานัง โภจจุฬัพพทานัง **รูปธรรม**
ธัมมทานัง **นามธรรม**

เจตนา จิตที่คิดจะให้ก็เป็นทาน วัตถุทานคือสิ่งของที่จะให้
เรื่องทานกินความไปมาก
วัตถุทาน อภัยทาน ธรรมทาน

คำถาม ในลักษณะที่จุดกะของท่าน คำว่าการสละตนเองกินความถึงอะไร

๑ ทานบารมี

ลักษณะ	กิจ	ผลปรากฏ	เหตุไฉน
การบริจาค ตนเองและ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อการสละ การให้ ทาน แบ่งปัน	การทำจิตโลภะ คือความโลภ การยึดติด ในวัตถุและ สิ่งของ	ความไม่ยึด ติดในพื้น ฐานหรือ วัตถุที่ระ บิจาค ค. สัมบูรณ์แห่งภพ และ พ้นจากภพ	- ฉันทที่ ควรสละ - ศรัทธา - ปัญญา - ฯลฯ

ตัวอย่างสุเมธดาบสเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จมา แล้วท่าน
มณสิการว่าจะสละตนเองถวายแต่พระพุทธเจ้า ยอมสละชีวิต
นอนราบลงแล้วยกอวัยวะถวาย

เป็นคุณสมบัติของพระโพธิสัตว์ที่แก้กลัวล้าอาภาย
ความ โลก ในการเสียดายตนเอง ความ โลก ความตระหนี่ ทั้ง
หลายก็ถูกกำจัด

การสละคือการมอบตนแด่พระพุทธเจ้า พระธรรม พระ
สงฆ์ คือตั้งมณสิการว่าเราจะไม่มอบอวัยวะนี้ คือขั้น ๕
ให้เป็นทาสของราคะ โทสะ โมหะ อีกแล้ว

คือให้ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นผู้รักษากระแสชีวิตนี้

คำถาม การบริจาคร่างกายที่ตายไปแล้วไม่มีชีวิต ถือว่าเป็นทานหรือไม่

ปุพฺพเจตนา ก็เป็นทาน
มูญฺจเจตนา ก็เป็นทาน
อปฺราปรเจตนา ก็เป็นทาน

แม้ขັบเน้นที่มูญฺจเจตนา แต่จริงแล้วการตั้งใจ
เจตจำนง ความจงใจ ก็เป็นทานตั้งแต่ปุพฺพเจตนาแล้ว

ปลูกต้นไม้ม่วง มูลนิธิที่ตั้งไว้แล้ว กำแพงวัด พระเจดีย์ที่มี
เจตนากระทำไว้แล้ว กำลังกุศลไม่ได้หยุด ยังสามารถผลิตผล
ให้กับบุคคลหรือหมู่สัตว์ทั้งหลาย ในสังสารวัฏได้อยู่
ต้องมีความเข้าใจด้วย

คำถาม เราจะสามารถเรียกตัวเองว่าคนมีศีล กับคนทุศีลได้จากอะไร

เวลาใดเราตั้งใจจะรักษากายกรรมวจีกรรม ให้เรียบร้อยดีงาม มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง กำจัดความทุศีลได้ กาย วาจา ใจ สะอาด

มีความละเอียดเกรงกลัวต่อบาป มีศรัทธาเป็นเหตุใกล้ชิดเป็นต้น

จะดูว่าเรามีศีลหรือไม่คือ ตัว หิริ โอตตัมปะ ความไม่โลภ ความไม่โกรธ ปัญญา ศรัทธามีกำลังมาก

พอจะสว่างละเมิดแต่ละครั้งสิ่งเหล่านี้มาเป็นตัวกระตุ้นเตือน ให้วิริยทำงาน

เจตนาชั่วร้ายที่จะละเมิดถูกทำลายทุกครั้ง อย่างนี้จึงเรียกว่าผู้มีศีล กุศลธรรมทั้งหลายคอยตรวจตรา ไม่ให้บาปอกุศลเข้ามาได้ และคุณธรรมที่มีอยู่เจริญขึ้น และถ้ามีการละเมิดก็สมทานใหม่ทันที ตั้งใจไม่ให้เกิดขึ้นอีก

คำถาม นางวิสาขาทำไมจึงต้องถามว่าพระรูปนี้เคยมาสาวัดดีหรือไม่ทั้งที่
สามารถระลึกจากานุสสติได้เลย

นางวิสาขาปรารถนาที่จะให้ท่านทุกประเด็น ใจของเธอ
ปรารถนาจะให้สงบทั่วสังฆมณฑล

เธอให้จนจำไม่หมด พระในยุคนั้นมีมาก
หากเคยมาสาวัดดี แปลว่าอาคันตุกท่านได้ให้แล้ว
เคยไปจากสาวัดดี แปลว่า คมิกท่านได้ให้แล้ว
ถ้าป่วยในสาวัดดี แปลว่า เกสัชท่านได้ให้แล้ว
ก่อนออกบิณฑบาต ได้ให้ยา
เคยให้จิวรเป็นต้น
เธอต้องการเก็บประเด็นทั้งหมดให้เป็นจิตตสังการทานัง
จิตตสังการสีลัง

หากว่า ให้อะไรบ่อยๆแล้วจะไม่เป็นอาร์มณาธิบัติ
ถ้าระลึกเรื่องใหม่ๆจะเกิดอาร์มณาธิบัติ อาร์มมณูปนิสสยะ
จะเกิดขึ้น ยังมีหลายช่องทาง ในการระลึกยิ่งตื่นตื่น

กัมมฐานก็เช่นกัน เวลาระลึกกัมมฐานได้แล้วจะไม่อยู่แค่
กัมมฐานเดียวที่จะวิ่ง โหลดเล่นต้องทำไว้หมด

คนที่มีความกตัญญูพระดับนางวิสาขาต้องการให้ท่านแต่พระทั้ง
แผ่นดิน

คำถาม โภชณงค์ ๗ จะทราบได้อย่างไรว่า โภชณงค์ของเราได้พัฒนาขึ้น

เจริญสติอันอาศัยวิเวก อันอาศัยวิราคะ อันอาศัยนิโรธะ น้อม
ไปเพื่อโอสถคคะ

ขณะที่เจริญกุศล สติที่ไประลึกถึงทานแล้วไปจับตรง
ระลึกถึงทาน ระลึกถึงเจตนาที่ให้ ระลึกถึงวัตถุทาน
ระลึกถึงคุณของผู้รับ กระแสชีวิตที่เป็นผู้ให้
สติที่เข้าไประลึกแล้วเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง
จนสามารถยังมรรฐสติ ความพ้นเพื่อนเลือนหลงหายไป
เห็นเด่นชัด จำได้แม่นยำทุกขั้นตอน ในการให้ทาน
ระลึกถึงความรู้สึกก่อนให้ ขณะให้ หลังให้ได้ชัด เห็น
ฉันทะที่เกิดขึ้น ในตน ความเพียรที่เกิดขึ้น ในตน จิต
จดจ่อที่เกิดขึ้น ในตน เห็นปัญหาการวิจัยแยกแยะที่
เกิดขึ้นในตน

การระลึกแบบนี้เป็นสติสัม โภชณงค์อันอาศัยวิเวก
ขณะระลึก ใหม่ๆเป็นตังคะ

เมื่อสติตั้งมั่น ความเพียรสร้างสรรค์ สมาธิแนบชิดติดกับอารมณ์
ปัญญาวิจัยแยกแยะจนสามารถทำนิรวณให้สงบระงับได้นั้น
อาศัยวิชัมภณะวิเวก (วิชัมภณวิมุตติ / วิชัมภณปหาน)

ถ้ามีความเพียรระคอง(วิริยะสัม โภชณงค์) แกล้วกล้าอาจหาญ
หนุณเนื้อจิตไม่ให้ถอยร่นลงมา เหมือนกองทัพหลวงหนุณ
กองทัพน้อย

ปัญญา (ธัมมวิจัยสัม โภชณงค์) ละกิเลส จนลึกซึ่งแนบแน่น
ปีติเกิด (ปีติสัม โภชณงค์) ปัสสัทธิเกิด (ปัสสัทธิสัม โภชณงค์)
สมาธิเกิด (สมาธิสัม โภชณงค์) ปรับดุลยภาพทำให้จิตเป็นไป
กับมชฌิมาปฏิบัติ ไม่เอียง ได้สมตดา เป็นไปอย่างสม่ำเสมอและ
เป็นไปตรง (อุเบกขาสัม โภชณงค์)

แบบนี้จึงเข้าใจว่า โภชณงค์เริ่มตั้งมั่นแล้ว

คำถาม เวลาไปที่วัดบางที่รู้สึกว่สงบ บางที่รู้สึกร้อนวุ่นวาย เป็นเพราะพระที่
อยู่ในวัดหรือเป็นเพราะพุทธคุณจากพระพุทธรูป

มีหลายเหตุปัจจัย

บางแห่งเข้าไปแล้วสงบทันที บางที่เป็นเพราะร้มนียสถาน
สถานที่สะอาด ต้นไม้ แม่น้ำลงตัว อาศัยสถานที่

อีกอย่างหนึ่งเป็นเพราะหมู่สงฆ์ที่อยู่ในสถานทีนั้นๆท่านเจริญ
เมตตาและแผ่เมตตาอย่างต่อเนื่องให้เทวดาและมนุษย์ทั้ง
หลายที่อยู่บริเวณนั้นให้จิตใจเข้าถึงความสงบก็มีส่วนด้วย

ขณะที่ไปอยู่ในถิ่นที่บุคคลเจริญกายสุจริต วชิสุจริต มโน
สุจริต เข้าไปแล้วจะไม่เร่ร้อน แต่ถ้าเข้าไปบางที่ที่ทำบาป
มากๆก็จะเร่ร้อน

อีกเหตุปัจจัยหนึ่งเกิดจากความคุ้นเคยการ
สั่งสมมา เคยอยู่ที่บริเวณนี้มาก่อนจิตใจจึงน้อมไป